

BERDIN ELIKATZEN AL GARA?

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaiei dagokienez munduan dagoen desberdinkeria.
Lankidetzeta eta taldeko lana.
Garapen jasangarrirako 1., 2. eta 12. helburuak.

Iraupena

Saio bat.

Beharke dugun materiala

Margoak, talde bakoitzeko bost (gorria, urdina, horia, marroia eta orlegia).
Taldeentzako lanerako fitxak.
Otorduak antolatzeko laukien txantiloia.
Eranskineko fitxak eta irudia.

Zikloak 2, 3

Aurretiazko oharra

Jarri ikasleak taldeka. Taldeek munduko herrialdeak ordezkatzeko dituzte, Giza Garapenaren Indizearen (GGI) arabera. Ikasgela bakoitzean askotariko ikasleak egongo direnez, jarduera hau bi modutara egin dezakezue, 1. taulako herrialdeetako herritarren ehunekoa islatzen saiatuz betiere:

- Jarri ikasleak lau taldetan banatuta. Talde bakoitzean egongo den ikasle kopurua GGIren lau mailetakoko herritarrekiko proportzionala izango da. 1. taulako laugarren zutabea.
- Jarri ikasleak hamar taldetan banatuta. Talde kopurua GGIren lau banaketetako herrialdeetako herritarrekiko proportzionala izango da. 1. taulako bosgarren zutabea daude jasota.

Zenbat talde sortu erabaki ondoren, inprimatu talde bakoitzarentzat laukien txantiloia, ahal dela A3 tamainan.

1. taula

GGI sailkapena	Jardueran izango duen izena	Biztanle kopurua		Talde kopurua
		Milioiak	Munduko biztanleriaren %	
Oso altua (66 herrialde)	A	1.439	% 19	2
Altua (52 herrialde)	B	2.379	% 32	3
Ertaina (36 herrialde)	C	2.733	% 37	4
Baxua (32 herrialde)	D	926	% 12	1

Taldeek margotu ditzaketen laukiek herrialde horietako bakoitzean pertsona horientzat eskuragarri dagoen elikagai kopurua adierazten dute.

Elikagaien kopuruari buruzko datuak FAO erakundearen FAOSTAT webgunetik atera ditugu. Datu guztiak 2019koak dira, horiek baitira eskuragarri dauden azkenak.

Jarduera hau elikagaien ingurukoa den arren, desberdintasunek erakusten digute desberdinkeria dagoela banaketan, batik bat errentak banatzeko orduan dauden desberdinkerien ondorioz.

Garapena

Banatu lanerako fitxak, eta ahal dela taldeek ez dezatela jakin gainerako taldeek zenbat elikagai dauzkaten. Irakur ditzatela jarraibideak. Komentatu, eta zalantzarik izanez gero argitu, denek ulertzeko zer egin behar duten. Denek garbi daukatenean, talde bakoitzak bere lana egingo du. Ahal dela, taldean erabaki dezatela elikagaiak nola banatu.

Fitxa talde guztiek bete dutenean, fitxak bildu eta ondo ikusten diren leku batean zintzilikatu.

Talde bakoitzeko pertsona batek azalduko du zenbat elikagai zeuzkaten eta nola banatu dituzten.

Hausnarketa

Bukatutakoan, hausnartu egingo dugu, honelako galderak eginez:

- Taldeek bete dituzuen laukiak ikustean, zer iruditu zaizue harrigarriena?
- Talderen bati zaila egin al zaizue elikagaiak banatzea? Zergatik?
- Bidezkoa iruditzen al zaizue elikagaiak horrela banatzea?
- Zuen ustez, zein herrialde edo kontinente izan daiteke zuen taldea?

Egin ditzatela beren iruzkinak. Gero, azaldu ikasgelan egindako taldeek zer herrialde ordezkatzeko zituzten.

- Aztertu nola banatzen diren elikagaiak herrialde multzoetan. Zer iruditzen zaizue deigarrien banaketa horri dagokionez?
- Zuen iritzian, talderen batek sobera al zeuzkan elikagaiak? Eta talderen bati falta al zitzaizkion? Horrek zer pentsarazten dizue?
- Zein iruditzen zaizue talderik orekatuena?

Hausnarketa bukatzeko, begiratu 1 kg sortzeko zenbat zereal behar den erakusten duen irudiari.

- Ikusten al duzue zenbat zereal behar den abereak elikatzeko eta kilo bat haragi ekoizteko?
- Ikusi zenbat lauki bete dituzuen. Ikusten al duzue zenbat haragi jaten dugun giza garapen oso altuko herrialdeetan?

Begiratu GGI ertaina eta baxua duten herrialdeen fitxak, eta ikusi zer leku daukaten zerealek haien elikaduran. Bi hausnarketa egin litezke hortik abiatuta:

- Ikusten al duzue zenbat zereal izango liratekeen gizakiak elikatzeko, beste herrialde batzuetan hainbeste haragi jango ez bagenu?
- Zerealak elikaduran hain garrantzitsuak izanda, zuen ustez zer gertatuko litzateke bat-batean zerealen prezioa mundu osoan igo egingo balitz?

A TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	22
Frutak eta barazkiak	Orlegia	31
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Gorria	15
Esnea eta esnekiak	Marroia	26
Arraina	Urdina	4

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

B TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	25
Frutak eta barazkiak	Orlegia	35
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Gorria	10
Esnea eta esnekiak	Marroia	13
Arraina	Urdina	3

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

C TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	26
Frutak eta barazkiak	Orlegia	25
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Rojo	5
Esnea eta esnekiak	Marroia	6
Arraina	Urdina	3

OHAR GARRANTZITSUA

Daukazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Ez daukazue zertan otordu guztiak osatu; baten bat hutsik utz dezakezue. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

D TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	25
Frutak eta barazkiak	Orlegia	16
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Rojo	3
Esnea eta esnekiak	Marroia	4
Arraina	Urdina	1

OHAR GARRANTZITSUA

Daukazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Ez daukazue zertan otordu guztiak osatu; baten bat hutsik utz dezakezue. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

Otorduen TXANTILOIA																			
Gosaria																			
Hamaiketakoa																			
Bazkaria																			
Merienda																			
Afaria																			

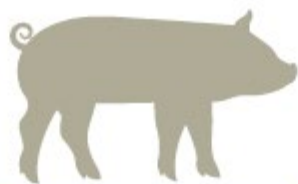
Otorduen TXANTILOIA																			
Gosaria																			
Hamaiketakoa																			
Bazkaria																			
Merienda																			
Afaria																			

ZENBAT ZEREAL BEHAR DIRA HAUETAKO KILOGRAMO BAT EKOIZTEKO?

Behi-haragia:

16Kg
zereal

Txerri-haragia:

6Kg
zereal

Indioilar-haragia:

4Kg
zereal

Oilo-haragia:

3Kg
zereal

Ogia:

0,75Kg
zereal

Iturria: Gosearen Mapa. FAO, 2014.